

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Մովսիսյան Ֆելիքս Վազգենի

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 7

« 20 » դեկտեմբերի 2023 թ.

Պ/բ-069 ՆԱԽԱՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ մանկավարժություն /Պատմություն	011401.00.6 - Մասնագիտական /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	011401.18.6 - Պատմություն /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	Բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	Պատմություն /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	Հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ
Դասախոս(ներ)՝	պ.գ.թ. Բենիկ Վարդանյան /անուն, ազգանուն/
Հասցե՝	Էլ. փոստ ybenik@yahoo.com Երևան, Չարենց 15

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրներ
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնաստության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.3 Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
 - 14.1 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
 - 14.2 Հարցաշար
 - 14.3 Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹

«Նախաքաղաքակրթության պատմություն» առարկան ուսումնասիրում է նախնադարյան համայնական կարգերի պատմությունը՝ երկրագնդի երկրաբանական պարբերացումից, մարդագոյացումից մինչև մայրական տոհմի քայքայման և հայրական տոհմական համայնքի ժամանակաշրջան (մինչև Բրոնզի դար ու Վաղ երկաթ): Ուսումնասիրության այդ շրջանն ընդգրկում է մեզանից շուրջ 1 մլն տարուց մինչև II հազարանյակն ընկած ժամանակահատվածը: Ուսումնասիրվում են նաև հին հասարակության զարգացման ընդհանրական փուլերը (վայրենություն, բարբարոսություն, քաղաքակրթություն)՝ ըստ մշակութային աստիճանների հանրագումարների:

Քանի որ Հայկական լեռնաշխարհը հանդիսանում է հնագույն քաղաքակրթությունների ձևավորման օջախներից, ապա առարկան հիմնականում ուսումնասիրվում է այստեղ ապրած հին հասարակությունների դասական օրինակով:

Առարկան ուսումնասիրվում է ՎՊՀ-ի պատմության բաժնի I կուրսի I կիսամյակում՝ «Հնագիտություն» առարկայի հետ զուգահեռ:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Դասընթացի նպատակն է

1. Առարկայի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ նախնադարյան հասարակության զարգացման օրինաչափությունների, երկրագնդի երկրաբանական պարբերացման, մարդու մարդացման գործընթացի մասին և սովորեցնել նախնադարյան հասարակական աստիճանները համապատասխանեցնել մշակութային աստիճաններին,
2. ուսանողներին ծանոթացնել նախնադարյան հասարակության պատմությանը՝ ըստ հասարակական զարգացման և մշակութային զարգացման փուլերի և այդ զարգացման օրինաչափությունների:
3. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները պատմության վերաբերյալ:
4. Ուսանողներին սովորեցնել գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:
5. Նախապատրաստել հետագա մասնագիտական գործունեության:

2.1. Դասընթացի խնդիրներն են

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

- Սովորեցնել հնագիտական մշակույթների փուլաբաժանումը
- Բացատրել հասարակական օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Նախաքաղաքակրթության պատմություն» առարկայի իմացության մուտքային պահանջը հնագույն պատմության, հայոց պատմության, աշխարհագրության իմացությունն է:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)²

«Նախաքաղաքակրթության պատմություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են

5.1. Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա.

1. *Երկրագնդի երկրաբանական պարբերացումը*
2. *Մարդու մարդացման գործընթացի փուլերը*
3. *նախնադարյան հոտից տոհմին, տոհմական համայնքին և ցեղային միությանը անցնելու օրինաչափությունները*

4. *մայրիշխանությունից հայրիշխանության անցնելու օրինաչափությունները*

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- ԳԿ1** վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- ԳԿ4** մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ9** խնդիրների լուծում,
- ԳԿ10** որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- ՀԳԿ1** գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2** հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ՀԳԿ3** սովորելու ունակություն,
- ՀԳԿ8** ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ2** հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Նախաքաղաքակրթության պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ	3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	26	8
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք	14	4
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		
Ընդամենը	90	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք	

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք:
9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ակտիվիզմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁵ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁶.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	<u>Ներածություն: Նախնադարյան հասարակության պատմության առանձնահատկությունները և պարբերացումը: Մարդկության զարգացման հասարակական աստիճանները: Մարդու մարդացման պարբերացումը նախնադարում: Մայրական տոհմական համայնքի /մատրիարխատի/ ժամանակաշրջան պունալուա ընտանիքից մինչև էքսոգամ ամուսնություն/</u>	2				
2.	<u>Մարդու մարդացման գործընթացը: Հոմո սափիենս:</u>	3				
3.	<u>Նախնադարյան համայնքի կարգի առանձնահատկությունները: Երկրագնդի երկրաբանական զարգացման պարբերացումը: Հայրական տոհմական համայնքի /պատրիարխատի/ ժամանակաշրջան:</u>	3				
4.	<u>Երկրագործության սաղմնավորումը: Անասնապահությունը և պտղաբուծությունը</u>		2			
5.	Մարդկային հոտ, տոհմ, մայրական տոհմակն համայնք, հայրական տոհմական համայնք: Կոլեկտիվ մեկ միավորից մյուսին անցման օրինաչափությունները		1			

⁶ Նման է օրացուցային պլանին

6.	Նախնադարյան հասարակության արվեստը, տնտեսությունը		1			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		8	4			

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Renfrew C., Bahn P. G. Archaeology: Theories, Methods, and Practice, London, 1991.	1991
2.	Ս Խնկիկյան Օ.Ա. Հայաստանի հնագիտություն, Ե., 2009:	2009
3.	Սարգսյան Ս. Հ. , Նախնադարյան համայնական հասարակարգը Հայաստանում	1967
4.	Մարտիրոսյան Հ. Ա. , Գիտությունն սկսվում է նախնադարում	1978
5	Ալեքսեև Վ., Պերշից Ա., Նախնադարի հասարակության պատմություն, Երևան	2012
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Кушнарева К.Х. Древнейшие памятники Двина, Ер., 1977.	
2.	Badalyan R.S., Avetisyan P.S. Bronze and Early Iron Age Archaeological Sites in Armenia: I. Mt. Aragats and Its Surrounding Region, British Archaeological Reports, International Series 1697, Oxford, 2007.	2007
3.	Առաքելյան Բ.Ն. Ակնարկներ Հայաստանի արվեստի պատմության, Ե., 1976:	1976
4.	Tiratsyan G.A. From Urartu to Armenia, Civilisations du Proche Orient I/4, Neuchâtel, 2003.	2003
5.	Ավետիսյան Հ., Բորիսյան Ա. Ուրարտուի հնագիտություն, Ե., 2010:	2010
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁷
1.	<p><u>Ներածություն: Նախնադարյան հասարակության պատմության առանձնահատկությունները և պարբերացումը: Մարդկության զարգացման հասարակական աստիճանները: Մարդու մարդացման պարբերացումը նախնադարում: Մայրական տոհմական համայնքի /մատրիարխատի/ ժամանակաշրջան պունայուա ընտանիքից մինչև էքսոգամ ամուսնություն/</u></p>	<p>Նախնադարյան հաս. պատմության առարկան, խնդիրները: Երկրագնդի պատմության երկրաբանա-կան պարբերացումը</p>	2	<p>Ալեքսեև Վ., Պերշից 2012. Սարդարյան 1967, Renfrew C., Bahn P. G. 1991</p>
2.	<p><u>Մարդու մարդացման պարբերացումը նախնադարում:</u></p>	<p>Հասարակական զարգացման փուլերի համապատասխանեցումը մշակութային աստիճաններին: Մարդու առաջացում</p>	2	<p>Ալեքսեև Վ., Պերշից 2012. Սարդարյան 1967, Renfrew C., Bahn P. G. 1991</p>
3.	<p><u>Նախնադարյան համայնկան կարգի առանձնահատկությունները: Երկրագնդի երկրաբանական զարգացման պարբերացումը: Հայրական տոհմական համայնքի /պատրիարխատի/ ժամանակաշրջան:</u></p>	<p>Մովորողներին գիտելիքներ տալ մարդու մարդացման գործընթացի մասին /Չոմոհաբիլիսի, Չոմոէրեկտուսի և Չոմո սափիենսի/ համապատասխանեցումը</p>		<p>Ալեքսեև Վ., Պերշից 2012. Սարդարյան 1967, Renfrew C., Bahn P. G. 1991</p>

⁷ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		մշակութային աստիճաններին Խառնածին ընտանիքից մինչև բազմայրություն, բազմակնություն		
--	--	--	--	--

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուզման ձևը	Գրականություն ⁸
1.	<u>Երկրագործության սաղմնավորումը:</u> Անասնապահությունը և պտղաբուծությունը	Ֆրատրիաներ: Ցեղային կուլեկտիվ տնտեսություն: Միջցեղային տնտեսական կապեր և ցեղային միություններ	2	բանավոր	ՀԳ 1-5
2.	Մարդկային հոտ, տոհմ, մայրական տոհմակն համայնք, հայրական տոհմական համայնք: Կուլեկտիվ մեկ միավորից մյուսին անցման օրինաչափությունները	Ներցեղային և միջցեղային էքսոգամ ամուսնություններ Վաղ անասնապահական շրջաններ: Հարթավայրային պտղաբուծական շրջաններ	2	բանավոր	ՀԳ 1-5
3.	<u>Նախնադարյան հասարակության արվեստը</u> , տնտեսությունը	Ժայռապատկերներ: Խորհրդանիշներ /սինվոլիկա/: Արձանիկներ Ժայռապատկերներ: Խորհրդանիշներ /սինվոլիկա/: Արձանիկներ	2	բանավոր	ՀԳ 1-5

⁸ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		Երկրագործություն: Արհեստագործություն: Առևտուր			
--	--	--	--	--	--

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ⁹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Առաջավոր Ասիայի և Հայկական լեռնաշխարհի վաղ ցեղային միությունները	Առաջավոր Ասիայի միջին քարի դարի հնավայրերի հետազոտություն, վաղ որսորդներ, շան ընտելացում	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր	ԼԳ 1-5
2.	Նեոլիթ: Երկրագործական հեղափոխությունը	Նեոլիթյան հեղափոխությունը Հայաստանում: Վաղ երկրագործական մշակույթի սաղմնավորումը Մերձավոր Արևելքում	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր	ԼԳ 1-5
3.	Մարդագոյացում: Հոմո Սափիենսի տարածումը աշխարհում	Մարդու առաջացումը Աֆիկայում: Վաղ հոմոնիդներ	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր	ԼԳ 1-5

⁹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր. ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

4	Սափիենս- Նեանդերթալցի «առձակատումը»: Սափիենսացիա	Սափենսի և նեանդերթալցիների առձակատումը	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր	ԼԳ 1-5
---	---	--	---------	------------------------	--------	--------

13. **Գնահատում**

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹¹:

13.1. **Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝**

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. **Ուսանողների գիտելիքների ստուգում**

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹²

13.3. **Հարցաշար (ըստ ծրագրի)**

1. Նախնադարյան հասարակության պատմության առարկան և խնդիրները:
2. Երկրագնդի պատմության երկրաբանա-կան պարբերացումը
3. Մարդկության զարգացման հասարակական աստիճանները:
4. Մարդու մարդացման պարբերացումը նախնադարում:

¹¹«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

¹² Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

5. Հումոհաբիլիս /ունակ մարդ/ և մարդկային հոտ: Հումոերեկտուս / ուղղաձիգ մարդ/ և տոհմական համայնք: Հումո սափիենս /մարդ-բանական/ և տոհմական համայնք
6. Մայրական տոհմական համայնքի ժամանակաշրջան
7. Պունալուս ընտանիքից մինչև էքսոգամ ամուսնություն:
8. Հայրական տոհմական համայնքի ժամանակաշրջան
9. Մայրական տոհմական համայնքից մինչև ֆրատրիաների միություն կամ ցեղ: Ցեղեր-ցեղային միություն: Հհամայնական կարգի քայքայումը և վաղ սոցիալ. շերտավորումը
10. Երկրագործություն
11. Վաղ երկրագործական բնակավայրերը Հայկական լեռնաշխարհում:
Առաջավորասիական վաղ երկրագործական բնակավայրերը: Տնտեսամշակութային առաջին կապերը, բարենպաստ կլիմալուսնու գուտու և վաղ երկրագործական կենտրոնների միջև
12. Անասնապահությունը և պտղաբուծությունը
13. Նախնադարյան հասարակության արվեստը
14. Ժայռապատկերները: Վաղ հոգևոր-գաղափարական պատկերացումները
15. Նախնադարյան հասարակության տնտեսությունը

1.1. Գնահատման չափանիշները¹³.

- Տեսական գիտելիքներ
- Մեմինար պարապմունքները /2 հարցում /
- Ինքնուրույն աշխատանքը երկու աշխատանք /

¹³ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ /Պատմություն	011401.00.6 - Մասնագիտական մանկավարժություն /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	011401.18.6 - Պատմություն /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ -069- Նախաքաղաքակրթության պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	Դասախոսություն	8
		Մեմինար	4	
		Լաբորատոր աշխատանք		
		Գործնական աշխատանք		
	Ինքնուրույն	78		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Առարկայի նպատակն է.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ուսանողներին ծանոթացնել նախնադարյան հասարակության զարգացման օրինաչափություններին: 2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները պատմության վերաբերյալ 3. Ուսանողներին սովորեցնել գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: 4. Նախապատրաստել մանկավարժական հետագա գործունեության: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. տարբերել հնագիտական մշակույթները և դարաշրջանները գաղափարական հիմնավորումները 2. տարբարակել մարդկային հասարակության զարգացման հիմնական փուլերը, <p>Հմտություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3. սովորելու ունակություն 4. առաջնորդի հատկություններ 			

	<p>5. որակի կարևորության գիտակցում</p> <p>6. կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները</p> <p>Կարողունակություն</p> <p>1. վերլուծման և համադրման ունակություն</p> <p>2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն</p> <p>3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ</p> <p>4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն</p> <p>5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն</p> <p>6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>«Նախաքաղաքակրթության պատմություն» առարկան ուսումնասիրում է նախնադարյան համայնական կարգերի պատմությունը՝ երկրագնդի երկրաբանական պարբերացումից, մարդագոյացումից մինչև մայրական տոհմի քայքայման և հայրական տոհմական համայնքի ժամանակաշրջան (մինչև Բրոնզի դար ու Վաղ երկաթ): Ուսումնասիրության այդ շրջանն ընդգրկում է մեզանից շուրջ 1 մլն տարուց մինչև II հազարանյակն ընկած ժամանակահատվածը: Ուսումնասիրվում են նաև հին հասարակության զարգացման ընդհանրական փուլերը (վայրենություն, բարբարոսություն, քաղաքակրթություն)՝ ըստ մշակութային աստիճանների հանրագումարների:</p> <p>Քանի որ Հայկական լեռնաշխարհը հանդիսանում է հնագույն քաղաքակրթությունների ձևավորման օջախներից, ապա առարկան հիմնականում ուսումնասիրվում է այստեղ ապրած հին հասարակությունների դասական օրինակով:</p> <p>Առարկան ուսումնասիրվում է ՎՊՀ-ի պատմության բաժնի I կուրսի I կիսամյակում՝ «Հնագիտություն» առարկայի հետ զուգահեռ:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Խնկիկյան Օ.Ա. Հայաստանի հնագիտություն, Ե., 2009 2. Սարգսյան Գ., Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության հիմունքներ, Ե., 2005: 3. Քալանթարյան Ա., Մելքոնյան Հ. Հնագիտական աշխատանքերը Հայաստանում 1990-2003 թթ., Ե. 2005: 4. Avetisyan P., Bobokhyan A. (ed.). Archaeology of Armenia in Regional Context, Proceedings of the International Conference dedicated to the 50th Anniversary of the Institute of Archaeology and Ethnography Held on September 15-17, 2009 in Yerevan, Yerevan, 2012. 5. Lindsay I., Smith A.T. A History of Archaeology in the Republic of Armenia, Journal of Field Archaeology 31/2, 2006. 6. Renfrew C., Bahn P. G. Archaeology: Theories, Methods, and Practice, London, 1991. 7. Թորոսյան Ռ.Ս., Թեղուտի վաղ երկրագործական բնակավայրը (մ.թ.ա. 4-րդ հազարամյակ), Ե., 1976: 8. Кушнарева К.Х. Южный Кавказ IX-Птыс. до.н.э. Санкт Петербург, 1993. 9. Chataigner C., 1995, La Transcaucasie au Néolithique et au Chalcolithique, Lyon, Maison de l'Orient Méditerranéen, Oxford, B.A.R Inter. Ser. 624.